

Ókontri

25

Elovdadt a hó, elmúlt a tél, kinyílt az idő. Még kopaszon virítottak az akácfák, de a mezsgyéken már sarjadt az új fű, itt-ott ibolya is kéklett, és a magasban rendíthetetlenül trilláztak a pacsirták.

Steve határszemlét tartott a Tarnán túl. Cseralját, Siroki homokot már megjárta, most Borzsába, Pecegpallagra igyekezett. Egy darabig hajtotta felfelé a biciglit, de ahogy meredek lett az út, és a dőlésszöget már nem enyhítették kanyarok, leszállt és tolta maga mellett. Így is fárasztó volt, és egy idő után megállt pihenni.

Az órájára nézett. Tizenegyet mutatott. Azt mondta Mihálynak, hogy legkésőbb tizenkettőre otthon lesz, addig készítsen elő mindent, mert ebéd után mennek Pósvárra szántani. Ősszel szántatlan maradt ott egy darab földje. Jobb lett volna, ha megfordítják, és akkor a fagy, a hólé szétdönti, megmorzszálja a hantokat, de kukorica alá még így is jó lesz.

Sok időt elvesz a tolás, gyaloglás, gondolta. Laponon meg hegyről lefele jó a bicigli, de felfele nem, nem segít, inkább hátráltat. Jobb lenne, ha lóra ülne, de nem akarja a Csillagot evvel is fárasztani. Elég annak az iga, meg nem is igazán erre való, nem hátas.

Eh, mit biciglizget ő, mikor motorral is járhatna?! Motorbiciglivel! Igen! Mi lenne, ha volna neki, ha venne? Könnyebben mozogna, gyorsabban jutna a határ egyik pontjáról a másikra, és elvinné messzebbre is, Péterkére, Recskre, Egerbe, ha venni, intézni kéne valamit, mindenhova, ahova a szükség kívánja. Az, persze, megint pénzbe kerülne, tán nem is kevesbe, de megérné, mert időt takarítana meg. És nem kéne annak újnak lenni, megtenné egy jó állapotú használt is.

Újra nekiveselkedett, és felérve megtekintette az árpáját – megint árpát vetett oda, árpát árpa után, de jól megrágyázta –, és úgy jött le Pecegpallagról, hogy elég a biciglitologatásból, gépesíti magát, ő bizony motorbiciglit vesz. Kiadás, de megengedheti már magának, annál is inkább, mert eddig jóformán csak olyasmire költött, ami a gazdálkodáshoz kell, bár ha meggondolja, ez is ahhoz kell, tekinthető munkaeszköznek is, hiszen nem szórakozásra használná, befektetés lenne, ami megtérül.

Otthon még aznap este áttanulmányozta a *Kisgazda* legutóbbi és az összes régi számát. Egyikben sem talált használt motor-hirdetést. Másnap elkarikázott Péterkére, és pénzt vett ki a bankból. Vásárolt egy *Függetlenséget* is, de abban sem hirdettek használt motort. Harmadnap átvitette magát Mihállyal Recskre, és elvonatozott Egerbe. Buszjárat csak kéthetente volt Egerbe, és Terpesen lehetett rá felszállni, de ő nem akart várni. Inkább vállalta a nagy kerülőt, Kálon, Füzesabonyon keresztül.

Egerben először a megyei lapot, az *Egert* vette meg. Két használt motor-hirdetés volt benne. Az egyik egy *Norton* lett volna Hevesen, a másik egy *DKW* Poroszlón. Egyik márkát sem ismerte, és mindkettő öregebb volt tízévesnél. Az újságban reklámozta magát egy egri motorszalón is. Kíváncsiságból felkereste. *Triumph, Zündapp, Benelli...* Csupa olyan márka volt kiállítva, amelyekről még csak nem is hallott és mind méregdrága. Akadt köztük egy magyar gyártmányú, egy *Méray* is, valamivel olcsóbb, de szintén borsos árú. Elcsodálkozott. Nem is tudta, hogy Magyarországon is gyártanak motorbiciglit.

A szalonból kijövet vásárolt egy *Pest Hírlapot*. Abban a pesti Stadler vasgyár maga gyártotta motormárkát kínált. Fura neve volt: *Népmotor*. Képet is mellékeltek ezzel a szöveggel: *Motorozz magyar! Vegyél Népmotort!* 250 köbcentis volt, erős, kétüléses, de ennél többet nyomott a latba, hogy kevesebbe került, mint a szalonbeliek. Megadták a gyár értékesítési részlegének a címét is, ahol kapni lehetett.

Ez nem használt motor volt, de gondolkodóba esett. Talán mégis újat kellene vennie. Hátha egy használttal sok baj lenne. Esetleg nem kapna hozzá alkatrészt, egy újhoz viszont igen, a garanciaidőn túl is, a szervizhálózatában, mert ennek – ezt is közölték a hirdetésben – az is volt.

Eltette az újságot, és hazautazott. A visszaút tovább tartott. Kálban a csatlakozás nem várta be a vonatát, és így ott kellett töltenie az éjszakát a váróteremben. Csak hajnalban volt ismét vonat Kisterenye felé. Recskén nem várta Mihály, nem várhatta, mert előző estére rendelte oda, és dél lett, mire gyalog Szajlára ért. Még aznap újból feltekert Péterkére pénzért. Most, hogy új motor mellett döntött, többre volt szüksége. Néztek is a Takaréokban, hogy milyen sűrűn jön, hogy költi a pénzét.

Másnap hajnalban indult Pestre. Megint átvitette magát Mihállal Recskre. Most óvatosságból a biciglijét is berakta a kocsiderékba, és Boros Péter recski vejénél hagyta arra az esetre, ha üres kézzel térne vissza, ha meg vesz motort, majd csak haza kerül valahogy. Pesten vásárolt egy várostérképet, és annak segítségével megkereste a Váci utat és a Stadler értékesítési részlegét a Váci úton.

A gyár kétféle *Népmotort* árult, egy simát és egy oldalkocsisat. Mindkettőből két példány volt kiállítva a bemutatóteremben, egy fekete és egy piros színű.

Odament a piroshoz, és körüljárta, szemügyre vette, meg is tapogatta. Nem volt mérhető a 30-as évek *Harley Davidson*jaihoz vagy egy *Indian*hoz, de jól nézett ki. Egyhengeres volt, háromfokozatú karos sebességváltóval, berúgóval, lemezvillás első kerékrugózással, elől-hátul féloldalas dobfékkel, két kipufogóval és külön, a vezetőülésnél magasabb utasüléssel. Ezeket lehetett látni, de a többit is elfogadhatónak ítélte, amit a kereskedő közölt vele: a 9 lóerőt, a 100 kilométeres végsebességet, a 3 literes fogyasztást, az 5,7:1-es sűrítési arányt és a keverékolajozást. Csak az nem mondott neki semmit, hogy a motor német *ILO*-motor, de feltételezte, hogy az jó, hiszen Európában műszaki téren a németek az elsők.

Szerette volna kipróbálni, de nem lehetett. Be kellett érnie azzal, hogy az udvaron beindíthatta, hallhatta a hangját alapjáraton, közepes, majd nagy gázzal, sőt, még meg is túrúztathatta. És rá is ülhett, hogy lássa, milyen ülés esik rajta, milyen a kormány fogása, mely ponton ütközik, meddig lehet elfordítani.

Miután nyilatkozott, hogy megveszi a pirosat, a kereskedő előleget kért, feljegyezte az adatait, és megígérte, hogy másnapra beszerzi a forgalmi engedélyt és a rendszámot. Ha azok megvannak, és kifizeti a teljes árat, viheti a gépet.

Abban a garniban töltötte az éjszakát, ahol Georgie-val két éve megszálltak. Másnap délelőtt visszament, átvette a motort, és elindult hazafelé.

A legelső benzinkútnál megtankolt. A kívánt arányú keveréket magának kellett előállítania a helyszínen. Vett egy kannát is, és ismét olajat adva a benzinhez megtöltötte és az utasülésre szíjazta.

Nehezen találta meg az Aréna, majd a Kerepesi utat, többször eltévedt. A keze se állt a sebességváltó karra – az apja *Harley Davidson*jának már lábváltója volt –, de igazi kihívás elé a balra-hajts állította. Mint kerékpárosnak Szajlán, Szajla környékén vagy Egerben, ahol nem volt komoly gépjárműforgalom, nem okozott gondot, most viszont ösztönösen mindig a jobb oldalon akart menni és balra előzni, mint Kaliforniában. Egyszer majdnem összeütközött egy teherautóval, de az utolsó pillanatban elrántotta a kormányt.

Végül csak kikeveredett a városból, és valamelyest megszokta a kéziváltó kart és az amerikaiétól eltérő közlekedési rendet is. Az országúton gyér volt a forgalom. Lassan hajtott, és előzni csak lovas kocsikat előzött. Mint bejáratós motorral szokás, sűrűn váltott sebességet, nem hagyta az erőátvitelt tartósan egy tartományban, és többször is lenyúlt a hűtőbordázatra, hogy nem melegszik-e túl. Nem melegedett. Kistarcsa után ellenőrizte, megvan-e még a kanna, aztán visszatette a bal kezét is a kormányra, és ismét enyhén előredőlt. Élvezte, hogy minden rendben, hogy egyenletesen dolgozik a motor, húz, viszi a gépet előre. Csak az országút állapota bosszantotta. Főútvonal volt, de makadám, elhanyagolt, poros. Sűrűn kellett kátyút kerülnie, és ha autó jött szembe vagy húzott el mellette, olyan porfelhőbe burkolta, hogy pár másodpercig semmit se látott. Jó idő volt, sütött a nap, de kissé fázott a menetszélben. Melegebben kellett volna öltöznie, gondolta, hiába, csak nem autó ez, és bal kezével feljebb húzta a dzsekije cipzárát.

Gödöllőn megállt motort pihentetni és eldönteni, merre menjen Hatvantól. Salgótarján felé Nagybatonyon keresztül, vagy tovább Gyöngyösig, majd a Mátrán keresztül, vagy el egészen Kápolnáig, és onnan fel a Tarna völgyében. A tankra terítette és hosszasan tanulmányozta a térképet. A Mátrán át lett volna a legrövidebb az út, de a sok hegymenet ártott volna a motornak. Nagybatony felé valamivel hosszabb, és arra is hegyes. Kápolna felé látszott a leghosszabbnak, arra ígérkezett a legnagyobbknak a kerülő, mégis azt választotta, mert sík volt a terep, csak Verpelét után jelzett némi emelkedést a térkép, de azt már ismerte, vasúton legalábbis.

Mielőtt újra indult volna, megint eszébe jutott az apja. Az olajbányász korában motorbiciglivel járt ki a fúrótoronyokhoz. A kollégái emiatt a Motoros Steve nevet ragasztották rá. Lehet, hogy őt is Motoros Pistának hívják majd Szajlán?

Baj nélkül hazaért.

A Bajpást felől jött be a faluba, és nagy feltűnést keltett a Felvégben. Szajlán még ritkaságnak számított a gépjármű. A cséplő traktorán és a recski orvos autóján kívül a szajlaiak nem nagyon láttak ilyet, kivált nem motorkerékpárt. A gyerekek kiszaladtak az utcára, úgy nézték. Egy felnőttest is kihozott a kapuja elé a kíváncsiság. Honvéd Gábor csodálkozott, hogy ráadásul Steve ül a masinán. Egy libacsapat úgy megrémült, hogy felszállt, és átrepült Ondrok gödrébe.

A portáján is okozott némi riadalmat. A lovak a motor hangját meghallva még csak idegesek lettek az istállóban, de másnap reggel, amikor könnyelműen akkor rúgta be a gépet az udvaron, mikor Mihály éppen befogott, megugrottak, és csak

azért nem vitték a kocsit a kapunak, mert az már nyitva volt. Mihály utánuk szaladt, és nem kis erőfeszítésébe került megfékeznie őket az utcán. A baromfi-nép is kedvezőtlenül fogadta. Akkor este még csak beültek az ólba, de reggel újból hallván a püfögést, sehogyan se akartak kijönni, és Róza, aki hiába hívta őket szemet szórva, úgy vélekedett, hogy majd tojni se fognak ezentúl, vagy ha mégis, akkor héj nélküli lágyat, ami külön rosszat jelent. Egyértelműen csak Georgie örült a motornak, és mindjárt elérte, hogy az apja azzal vitte iskolába. Kissé magas volt neki az utasülés, de a lába leért a lábtartóra. A fogantyúban erősen megkapaszkodva, az iskolatáskával a hátán, boldogan feszített útközben, de még jobban élvezte, hogy az iskolaudvarra megérkezve köréjük gyűltek a gyerekek, és irigykedve nézték, amint leszáll.

Ez volt a *Népmotor* második útja a faluban. A következő a határba vezetett.

Steve kikanyarodott az iskolaudvarról, és Rácfalu felé vette az irányt. Szerette Rácfalut, Belső-Rácfalut, a Tarna felé nyitott völgyet a patkó alakú hegykaréjban, a völgy fenekét, az ottani földjét, amely a lejobbnak számított az összes többi közt, és amelyben ezúttal búza volt, mert kár lett volna oda is sörárpát vetni. Most azonban nem azt jött megnézni. A motor miatt, a bejáratást folytatandó választotta célul. A falutól addig nincs hegymenet, laposon kanyarog az út, csak a völgy közepe táján, a földje után kezd emelkedni a fenék. Mikor odaért, le sem állította a motort, egy pillantást vetett a búzára, amely a kalászát hányta, megfordult, és jött vissza. És másnap és azután is tartózkodott még a hegymenettől. Hegyen lévő földjeihez továbbra is biciglivel járt ki, ha nem esett, ha nem volt sár. Mihelyt azonban elérte a kezelési könyvben megadott kilométerszámot, felhagyott a kímélettel. Azontúl a határ minden pontjára motorral ment, minden-hova, még Egerbe is, amerre aztán volt hegy bőven.

Június elején üzent neki Radetzki, a recski orvos, hogy jöjjön át, nézze meg az autóját, nem indul. Ősszel ismerkedett meg vele. Georgie kanyarót kapott, és Róza ugyan erősködött, hogy elmúlik az magától, de ő csak orvost akart, és őt ajánlották. Készséges, barátságos ember hírében állt, de még készségesebb, barátságosabb lett, mikor megtudta, hogy Steve nem egyszerűen amerikás, hanem úgyszólván amerikai. A háború előtt hajóorvos volt egy angol kereskedelmi hajón, és jól tudott angolul. Úgy megörült, hogy angolul beszélhet Steve-vel, hogy leült, és elmesélte az egész életét, de főként azt, hogyan lett hajóorvos, merre járt, és miként került vissza Magyarországra. Amikor pedig kiderült, hogy a házigazda amúgy autószerelő, nem kért pénzt, de megígértette vele, hogy ha valami baja lesz a kocsijának, vizsonzásképpen megnézi.

Nem került Siroknak, mint azelőtt, hanem a hegyeken keresztül motorozott át Recskre. Az orvosnak *Ford Y*-ja volt. Steve nem ismerte ezt a modellt, mert Angliában gyártották, de egy-kettőre rájött, hogy a gyújtáskapcsolóval van baj, víz ment bele. A doktorék cselédjével begyújtatott a konyhai tűzhelybe, betette a sütőbe és kiszáritotta. Utána még csevegtek egy kicsit, aztán visszaindult.

Alighogy átjött a Citrom-hídon, és elhagyta a szélső házat, gyalogost pillantott meg az út szélén, aki vele egy irányban haladt. Nő volt, de nem parasztnő. Nem paraszti ruhát viselt, és *hátyi* vagy *hamvas* sem volt a hátán. Nem vitt még felnőttest az utasülésen, nőt legalábbis nem. Nem szajlai, de hátha Szajlára megy, gondolta, és lefékezett mellette.

A városi öltözetű nő fiatal lány volt, csak a haját viselte falusiasan. Két varkocsban lógott ki hátul a félreccapott svájci sapka alól.

– Jó napot! Hova, hova?

– Jó napot. Szajlára.

– Ha nem fél a motortól, akkor üljön fel mögém, én is oda megyek.

– Mért félnék?

– Van, aki fél.

Bemutatkoztak.

– Dobruczki Júlia? Akkor szajlai.

– Az.

– Magam is odavaló vagyok. De hogyhogy nem ismerem?

– Úgy, hogy én nem lakok otthon, hanem Egerben, iskolába járok, az angolkiasszonyoknál. De én magát ismerem, hallottam magáról meg a kisfiáról.

– Nocsak.

– Csak azt nem tudtam, hogy motorbiciglijé is van.

– Nemrég vettem.

Steve a mellkasára vette a hátizsákját, hogy ne legyen hátul útban a lánynak.

– Adja ide a kézitáskáját, hogy két kézzel tudjék fogódzkodni. Beleteszem a hátizsákomba – mondta, és kinyitotta a hátizsákját.

– Nem szükséges, fél kézzel is elég lesz.

Kissé szűk volt a szoknyája, és felszaladt a térde fölé, mikor átemelte a lábát az utasülésen. Steve nem látta, de szemérmesen lehúzta, mikor elhelyezkedett.

Steve ismerte a lány családját, főként az apját, Dobruczki Pált. Módos gazda volt legalább harminc holddal. Egy földje az övé mellett feküdt Csurgóban. Egyszer elszántott az övéből egy barázdát, de nem veszték össze, Dobruczki azt mondta, szántsa majd vissza, véletlen volt. A Fucsko-szögben laktak, egy nagy portán.

Menet közben nem beszéltek, túl hangos volt a motor. Steve csak Misugödrenél kiáltott hátra egyszer, hogy vigyázzon, éles kanyar jön.

– Köszönöm – mondta a lány, amikor megálltak a házuk előtt, és leszállt.

– Szívesen, máskor is.

– Nemigen lesz máskor. Ez kivételes eset volt. Apám haza szokott hozni kocsival a recski állomásról. Most is megírtam, mikor érkezek. Holnap, szombaton jöttem volna, de már ma délben elengedtek, és nem tudtam értesíteni.

– Akkor meglepődnek otthon.

– Azt hiszem. No, viszontlátásra – nyújtotta a kezét, és indult volna befelé.

– De siet.

– Nem, de megérkeztem, és be kell mennem.

– Várjon! Meddig marad itthon, vagy mikor gyön megint haza?

Mialatt a lány elmagyarázta, hogy vasárnap délig marad, és legközelebb valószínűleg csak a nyári szünetben jön haza, Steve alaposabban szemügyre vette.

Jó alakja volt, a bokája kissé vastag, de a lába formás, dereka vékony, haja szőke, szeme szürke, arca enyhén szeplős, széles, kerek, szinte pufók, szája húsos, érzéki. A kabátkája rendes melleket sejtetett, előrenyomódott ott, ahol lenniük kellett. Azt is megfigyelte, hogy beszéd közben valami fájdalmas, vagy inkább csak enyhén keserű mosoly bujkál a szája szögletében, de mikor elhallgat, eltűnik onnan.

– Láthatom, amíg itthon van?

– Talán.

– Vagyis?

– Holnap a templomban, a nagymisén.

Steve látta, hogy az udvar végéből elősiet az apja.

– Ne haragudjon, mennem kell.

Valóban a misén látta viszont, és ott is csak a kórusról, hátulról, a fejét, a tarkóját, amint ott áll lent, elől a többi hajadon közt. A rákövetkező vasárnap aztán hiába kereste a szemével, eltűnt a templomból is.

Nem bukott rá kifejezetten, de továbbra is gondolt rá, foglalkoztatta, izgatta. Már-már azon volt, hogy bemegy Egerbe, és kifigyeli, mikor jön ki az intézetből kimenőre, és ha egyedül van, csatlakozik hozzá.

Nem kellett Egerbe mennie, leközelebb, olyan három hét múlva Szajlán látta ismét, pontosabban a bekötő úton, a Fenyves alatt.

Pipishegyről tartott hazafelé, és ahogy Kenderföldek után kifordult a motorral a csinált útra, lovas kocsit pillantott meg dunnával a kocsiderékban. Megdobbant a szíve, mikor utolérte, mert ő ült a bakon a hajtó mellett, aki az apja volt. Hm, ezt hazaköltöztetik, gondolta, mert csak a lányé lehet a dunna, és mi másért volna ott, ha nem ezért. Előzés közben intett nekik a kezével. Az öreg barátságos ostornyélemeléssel viszonzta a köszönést, de ő csak hidegen biccentett a fejével.

Mikor otthon megkérdezte Rózát, hogy Dobruczki ugyan miért költözteti haza a lányát Egerből, azt a választ kapta, hogy lőttek a tanulásának, már nem lesz belőle úri nő, mert meghalt az anyja, és szükség van rá otthon. Háziasszony kell a háznál, főzni, a kistestvéreit ellátni, aprójószágot etetni és a határban is helytállni, ha nincs napszámos.

Meghalt az anyja? Steve ezt nem tudta.

– Pedig mondtam – felelte Róza –, csak nem figyeltél oda vagy elfelejtetted. Nem most halt meg, úgy két hete. A Júlia is hazagyött a temetésére.

Tehát itthon volt a lány, és ő még csak nem is kondoleált neki, állapította meg magában.

Sajnálta, hogy meghalt az anyja, de örült, hogy haza jött, és ezentúl mindig itthon lesz, beszélhet vele, esetleg be is cserkészheti. Elhatározta, hogy mihelyt alkalma lesz rá, pótolja a mulasztást, és felújítja az ismeretséget. Esetleg valami ürüggyel bemegy hozzájuk, olvasnivalót, könyvet kér, biztosan vannak könyvei, vagy úgy tesz, mintha találkozott volna egy magyar szóval, amit nem ért, és megkérdezi tőle, mit jelent. Az is megoldás lenne, ha felkérné a bálban. Nem volt még Szajlán bálban, de most elmenne. Kár, hogy egyhamar nem lesz, bár Júlia aligha bálozik, míg le nem telik a gyászév.

De aztán július lett, jött az aratás, a cséplés, nem ért rá, és őszre halasztotta a dolgot. Pedig jó lett volna vele beszélgetni, megosztani vele az örömét. Mert megint örült, megint sikerült a sörárpa. Nem ismerte belül, de valahogy úgy képzelte, hogy az a fajta, aki tud örülni más örömének, vagy ha nem is, művelt, tájékozott, akivel érdemes volna eszmét cserélni. A keresztlevél-ügyről például, ami erősen foglalkoztatta, és ami őt is és a családját is érintette, arról, hogy újabban minden magyar állampolgárnak be kell szereznie a keresztlevelét, és avval bizo-

nyítani, hogy keresztény, nem zsidó. De nemcsak mindenkinek a magáét, hanem a szüleiét és a nagyszüleiét is. Korpa Gábornál már terítékre került. A vendégeket bosszantotta a rendelkezés, mert utánjárással, időpocsékolással járt, mégis úgy vélekedtek, hogy helyes, tudni kell, ki a zsidó, hogy le lehessen törni a szarvukat. Ő nem értett velük egyet, sőt felháborítónak találta, hogy az állam a felekezeti hovatartozást firtatja, bár megengedte, hogy a zsidóság több mint felekezet. Szerinte a magyar vezetés – így mondta, már ezt a kifejezést is ismerte – lefeküdt Hitlernek, aki, lám, már Franciaországot is megtámadta. Egyedül képviselte ezt a nézetet, Lőrinc nagybátyja sem osztotta, aki szintén jelen volt.

Az örömét is, ezt is el kellett tennie későbbre, mint minden egyebet, amivel előhozakodott volna, vagy amire még nem is gondolt, mert csak azután történt. Beérte annyival, hogy a templomban a tarkójára szegezhetette a szemét, és gyönyörködött a hajában, amely dús, szép volt, és hogy nem fedte semmi, meg-megcsillant rajta a napnak az oldalablakon beeső sugara. Csak egyszer akart és kapott belőle többet. Egy vasárnap mise után megvárta az ajtónál, és köszönt neki. Nem viszonzta szóval, de egy pillanatra megállt, és elmosolyodott, és ő ezt biztatásnak tekintette.